

ДУШАН КОВАЧЕВИЋ

СВЕТИ ГЕОРГИЈЕ УБИВА АЖДАХУ

ЈУГОСЛОВЕНСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ БЕОГРАД
(СРБИЈА)

ПОНЕДЕЉАК, 26. МАЈ

DUŠAN KOVAČEVIĆ

ST. GEORGE SLAYS THE DRAGON

YUGOSLAV DRAMA THEATRE
BELGRADE (SERBIA)

MONDAY, 26TH MAY

Фото: Небојша Бабић

Редитељ: МИЛАН НЕШКОВИЋ	Direction: MILAN NEŠKOVIĆ
Адаптација: ЈЕЛЕНА МИЈОВИЋ, МИЛАН НЕШКОВИЋ	Adaptation: JELENA MIJOVIĆ and MILAN NEŠKOVIĆ
Драматуршкиња: ЈЕЛЕНА МИЈОВИЋ	Dramaturge: JELENA MIJOVIĆ
Костимографија: БИЉАНА ГРГУР	Costume design: BILJANA GRGUR
Сценографија: ГОРЧИН СТОЈАНОВИЋ	Set design: GORČIN STOJANOVIĆ
Композитор: ВЛАДИМИР ПЕЈКОВИЋ	Composer: VLADIMIR PEJKOVIĆ
Текст песама: ДУДА БУРЖУЈКА	Lyrics: DUDA BURŽUJKA
Сценски покрет и кореографија: АНДРЕЈА КУЛЕШЕВИЋ	Movement coach and choreography: ANDREJA KULEŠEVIĆ
Сценски говор: др ДИЈАНА МАРОЈЕВИЋ	Speech coach: DIJANA MAROJEVIĆ, PhD
Дизајн светла: ЈОВАН СТАНКИЋ	Light design: JOVAN STANKIĆ
Дизајн звука: ВЛАДИМИР БЕЦИН	Sound design: VLADIMIR BECIN
Асистент сценографа: ИВАНА КРЊИЋ	Set design assistant: IVANA KRNIĆ
Асистент костимографкиње: МАРГАРЕТА ШОБОТ, ИВАНА ПРАЖИЋ	Costume design assistants: MARGARETA ŠOBOT and IVANA PRAŽIĆ

Улоге   Cast

Ђорђе Цандар: НИКОЛА РАКОЧЕВИЋ	Đorđe Džandar: NIKOLA RAKOČEVIĆ
Гаврило Вуковић: МИЛАН МАРИЋ	Gavrilko Vuković: MILAN MARIĆ
Катарина Цандарова: ЈОВАНА БЕЛОВИЋ	Katarina Džandar: JOVANA BELOVIĆ
Алекса Вуковић: НЕБОЈША ЉУБИШИЋ	Aleksa Vuković: NEBOJŠA LJUBIŠIĆ
Учитељ Мићун: ЗОРАН ЦВИЈАНОВИЋ	Mičun, the Teacher: ZORAN CVIJANOVIĆ
Поручник Тасић: МАРКО ЈАНКЕТИЋ	Lieutenant Tasić: MARKO JANKETIĆ
Доктор Константин Грк: СРЂАН ТИМАРОВ	Doctor Konstantin, a Greek: SRĐAN TIMAROV
Тетка Славка: АНЂЕЛИКА СИМИЋ	Aunt Slavka: ANĐELIKA SIMIĆ
Нинко Белотић: АЛЕКСАНДАР ЂУРИЦА	Ninko Belotić: ALEKSANDAR ĐURICA
Криви Лука: АЛЕКСЕЈ БЈЕЛОГРЛИЋ	Krivi Luka: ALEKSEJ BJELOGRLIĆ
Рајко Певац: ЈОАКИМ ТАСИЋ	Rajko Pevac: JOAKIM TASIĆ
Миле Вуковић: ОГЊЕН НИКОЛА РАДУЛОВИЋ	Mile Vuković: OGNJEN NIKOLA RADULOVIĆ
Ване Сироче: ТЕОДОР ВИНЧИЋ	Vane, the Orphan: TEODOR VINČIĆ
Реци Војо: МИЛОШ САМОЛОВ	Reci Vojo: MILOŠ SAMOLOV
Микан Бесни: ЛАЗАР ЂУКИЋ	Mikan Besni: LAZAR ĐUKIĆ
Баћа: ЛУКА АНТОНИЈЕВИЋ	Baća: LUKA ANTONIJEVIĆ
Дане Нежења: ЛАЗАР НИКОЛИЋ	Dane, the Bachelor: LAZAR NIKOLIĆ

Представа траје 2 сата и 10 минута без паузе

The play is 2 hours and 10 minutes long

ПИСАЦ

ВРЕМЕ ЉУБАВИ И СМРТИ

Свети Георгије убива аждаху је моја тестаментарна драма. У овој античкој причи са трагичним јунацима и хором инвалида исписано је скоро све битно што сам као писац желео да кажем о свету који сам (Богу хвала) живео у два века и два миленијума. Суштина приче ове драме је истинита; чуо сам је од мога деде Цветка Ковачевића, учесника Церске битке и сведока казне грешника са неком физичком маном. Из села у коме сам рођен у близини Шапца и Цера мобилисано је – како се причало међу војницима – „по Пашићевом наређењу“ 17 несрећника од којих се кући вратио само један – грбави Живко. У разговору са дедом и преживелим људима који су се сећали овог трагичног догађаја сазнао сам још мноштво прича о непојмљивом злу које само рат може да изроди као своје лице наказе.

Овог лета навршило се 110 година од велике победе на Церу и почетка Првог светског рата. Драго ми је да је Југословенско драмско позориште извело моју драму посвећену годинама великог страдања и херојства, као сећање и помен.

Ово је моја трећа драма на сцени једног од најзначајнијих позоришта овог дела европске културе. После *Лимунације* и моје најпопуларније драме *Балкански шиијун*, која је премијерно изведена у Југословенском драмском, овим римејком се враћам у кућу у којој сам као студент гледао и учио тајне великог и значајног позоришта.

Душан Ковачевић
(Мрђеновац код Шапца, 1948)

Српски драмски писац, сценариста, филмски редитељ и академик. Дипломирао је драматургију на Академији за позориште, филм, радио и телевизију у Београду.

У ТВ Београду је радио као драматург до 1978. године. Од 1986. до 1988. радио је на Факултету драмских уметности у Београду у звању доцента. Од 1998. је директор Звездара театра у Београду.

Изабран је за дописног члана САНУ 2000. године, а за редовног члана САНУ је изабран 2009. Постављен је 2005. за амбасадора Србије и Црне Горе у Португалији. У његовим остварењима бришу се оштре жанровске разлике и долази до преплитања комедије карактера, комедије нарави, фарсе и драме у ужем смислу, уосталом као што је испреплетен сам живот. Често га, као драмског писца, пореде са Браниславом Нушићем.

Написао је 21 драмско дело и 15 филмских и телевизијских сценарија. Режирао је позоришне представе и филмове. Његове драме изведене су у више од 150 иностраних позоришта. Добитник је чак четири Стеријине награде: Награде Стеријиног града Вршца за текст савремене комедије (*Марашонци шрче ђочасни круї*, 1974) и три Стеријине награде за текст савремене драме (*Балкански шиијун*, 1984; *Свети Георгије убива аждаху*, 1987; *Доктор шустер*, 2002).

Драме: *Марашонци шрче ђочасни круї* (1973), *Радован III* (1973), *Балкански шиијун* (1983), *Свети Георгије убива аждаху* (1986), *Професионалац* (1990), *Урнебесна шраједија* (1991), *Лари Томјсон, шраједија једне младости* (1996), *Генерална проба самоубиства* (2008), *Кумови* (2012), *Рођендан јосјодина Нушића* (2014), *Хијноза једне љубави* (2016).

Филмски и телевизијски сценарији: *Ко то тамо ђева* (1980), *Марашонци шрче ђочасни круї* (1982), *Балкански шиијун* (1984), *Сабирни ценшар* (1989), *Подземље* (1995), *Била једном једна земља* (1996), *Професионалац* (2003), *Свети Георгије убива аждаху* (2009), *Није лоше бићи човек* (2021).

Награде: Златна арена за најбољи југословенски филм (Фестивал југословенског филма, Пула, *Балкански шиијун*, 1984; *Сабирни ценшар*, 1989), Награда „Милош Црњански“ (за књигу *Драме, Задужбина „Милош Црњански“*, Београд, 1983), Златна палма за најбољи сценарио (Филмски фестивал, Кан, 1995, *Подземље*), Награда међународног жирија критике за најбољи филм FIPRESCI (Филмски фестивал, Монреал, 2003, *Професионалац*), Награда „Иво Андрић“ (за укупан животни допринос српској књижевности, 2017).

РЕДИТЕЉ

Иако нисмо измислили жанр трагикомедије, можда бисмо могли да га заштитимо као наше културно, политичко и социјално наслеђе. Мој ауторски тим и ја читамо ову драму као демистификацију српске историје, коју су многи веома склони да претварају у тужну бајку о томе како жртвовани, небески народ невин страда. Ово је вероватно најлепше написана позоришна мелодрама на српском језику, јер јој рат даје контекст. Нешто слично постоји, на пример, и у филму *Казабланка*: то није прича о рату, него о љубави у ратним околностима. Када се преплету узбудљиви мелодрамски заплет, карактеристични Ковачевићев хумор и страдање нашег народа у том рату које по масовности представља историјски преседан, немогуће је остати равнодушан. Мелодрама је наджанр. Сви велики наративи у себи садрже мелодрамски заплет. Она ће увек привлачити публику. За разлику од многих мелодрамских тробоја, где као публика обично навијамо за неки пар, док презиремо трећу особу, која често уме да буде и зликовац, у *Светом Георгију* имамо сукоб између троје људи, од којих свако на свој начин носи доброту и заслужује наше разумевање, па чак и оправдање за оно што чине.

Да бисмо из било чега стекли увид, који је предуслов промене, потребно је да поседујемо адекватно знање. Потпуно је природно да народ који не познаје довољно сопствену историју, не може ништа из ње ни да научи. Питање је само до које мере, до које генерације смо спремни да се изнова враћамо истим лекцијама.

Милан Нешковић (Ваљево, 1985)

Позоришни редитељ и универзитетски професор. Студије позоришне режије завршио је на ФДУ у Београду, у класи Николе Јевтића и Алисе Стојановић. После *Краља Бетијанове* Ивана Цанкара и *Селестине* Фернанда де Роха, *Свети Георгије убија аждаху* је његова трећа представа у продукцији ЈДП.

У Србији и суседним земљама поставио је, између осталих, драме: *Швајцарска* (НП Бања Лука), *Маестро* и *Самоубица* (НП Сомбор), *Увела ружа* (НП Врање), *Прометјејев џуџ* (Дорћол плац), *Мрешћење шарана* (Атеље 212), *Бела кафа*, *Код вечитих слаvine* и *Нечиста крв* (НП Београд), *Берлински зид* и *Недеља, јуче, данас, сутра* (БДП), *Шофери* (НП Ниш), 1915. (Крушевачко позориште), *Шине* (Gledališče Tartini, Пиран, Словенија), *Антијона* 1918. (СНП Нови Сад). У Театру Волков у Јарослављу у Русији, поставио је Нушићеву *Ожалошћену породицу*.

Награду „Љубомир Муци Драшкић“ коју додељују глумци добио је 2015.

Бави се педагошким радом на Академији уметности у Београду.

КРИТИКА

ПРЕТЕРАНО СТРАХОПОШТОВАЊЕ

Комад *Свети Георгије убија аждаху* у формалном је смислу најпартнији од свих у опусу Душана Ковачевића. За разлику од већине комада овог аутора, овде је у питању романескни захват у сваком погледу, од великог броја ликова, временске и просторне разуђености до, пре свега, разлабављености драмског фокуса. Може се рећи да њих има два, тематски су идентични, али наративно релативно самостални. На микроплану, то је љубавни троугао између Катарине, самосвојне и страсне супруге која никада није волела нити може да воли свог супруга, дотичног мужа Ђорђа који, као савремени Бановић Страхиња, прелази преко свега јер је воли (изјава коју с муком даје) и инвалида из балканских ратова Гаврила, напраситог мушкарца који се упушта у страсну везу с Катаринином. На макроплану, то је прича да је на почетку Церске битке команда регрутовала, по казни, инвалиде из мачванског краја, јер су војници на фронту то захтевали пошто су почели да добијају дојаве да им ови, наводно, спадају жене док они гину за отаџбину.

Дотична *поибија за отаџбину* је, заправо, главна тема драме, и она се у њој прелама у више различитих идеолошких регистара. Има ту резерви према југословенској идеји: „Нека се браћа сама мало одробљавају, ако им је уопште стало до слободе“. Има и фанатичног, макабричког, танатосу налик патриотизма, сасвим неспојивог

са савременим односом државе и грађанина: „Ви постојите због ове земље, а не земља због вас“. Додуше, има и здравијег, али сељачког виђења патриотизма, које, у дуплом обрту, постаје скоро либерална мисао: „А, мени су моја кућа, моја жена и моја деца, пречи од целе земље. Без њих, све су ми земље исте.“...

(...) Представа је драмски кохерентно, чврсто и разговетно испричала причу; освешћено или не, али прати све поменуте идеолошке рукавце које је текст имао кад је написан, а понајпре национални ресантиман; у естетском смислу изгледа као историјски сценски спектакл из – 1984. године. У раскошној сценографији Горчина Стојановића, много више од пропланка с брезама, рибарском конобом која је уједно и ратни ров (у који се у једном тренутку и дословно раствара), те лебдећом кућом, а која се може схватити и као цитат, издваја се њен најмањи, али метафорички најпотентнији део: макета сеоске куће, за коју се Ђорђе бори, коју телом жели да заклони, коју носи са собом у збегове и коју, ако спаса нема, намерава сам да спали.

Кад смо код Ђорђа, Никола Ракочевић је остварио најбољу улогу представе, густо, органски прожимајући, и некако „замагљујући“, да би избегао илустрацију, сељачку тврдоћу на емоције овог лика (али и психичку снагу да ту тврдоћу превазиђе), његову *сстрахињибановску* моћ да опрости превару и, генерално, сваковрсну доброту. (...)

Иван Меденица (*nova.rs*, 13. јануар 2025)

ЧИМ СМРКНЕ, НАМА СВАНЕ

Читава новија српска историја, растрзана, величанствена и насилна, склупчала се попут израњављеног чељадета те прохладне ноћи, пре неколико дана, на позорници Југословенског драмског позоришта. Та драма Душка Ковачевића, *Свети Георгије убија аждаху*, о Србији, њеним напаћеним људима и њиховим злоћудним међусобицама у предвечерје Великог рата, као да је баш сада покуцала на врата колективне савести овог друштва. У позоришту постоји тренутак за представу и за *Аждаху* је ово тај тренутак.

Управо зато је редитељ Милан Нешковић хтео да трагом Ковачевићевог текста, као под увећаним стаклом, како каже драматургиња представе Јелена Мијовић, упери прст у тај зло-

кобни усуд људи у Србији да непрестано сами себи прождиру властиту утробу. Један од јунака ове драме, доктор Константин Грк, којег сјајно игра Срђан Тимаров, у једном тренутку крајње добронамерно, готово с љубављу, каже: „Срби, ви се уједините једино кад треба да гинете, а у животу се толико свађате.“

(...) Сам почетак Великог рата у овој представи, инспирисан стварним догађајем у Мачви, није нарочито славан: у рат се позивају и богаљи, јер након што су мобилисани здрави мушкарци, они једини остају на селу и на срћу на жене без мужева. Та слика док поручник Тасић (изврсни Марко Јанкетић) држи војницима говор о херојском жртвовању, док у позадини стоји група инвалида која високо диже оружје, отрежњујућа је слика не толико Првог светског рата, колико данашњег времена. Део списатељског талента Душана Ковачевића био је и остао да уме да уочи тај специфичан апсурд подвучен крвљу, који се као црна вуница готово сам ткао у Србији, како јуче тако и данас.

„Чим смркне, нама сване“, као са каквог неумитног млинског камена сипи народна мудрост у ову суморну причу из које нема излаза.

(...) Ове *Аждахе* не би било без фантастичног ЈДП-овог ансамбла; од споменутих врхунских глумаца Срђана Тимарова, Марка Јанкетића и Милана Марића, преко бриљантног Николе Ракочевића и невероватно талентоване Јоване Беловић, до личног Александра Ђурице, црнохуморног Јоакима Тасића, смиреног Зорана Цвијановића, генијалног глумца из другог плана Милоша Самолова, Алексеја Бјелогрића и других.

Бојан Муњин (*nin.rs*, 31. децембар 2024)

ЉУБАВНИ ТРОУГАО И ПАТЊА НАРОДА

(...) Како на савременој сцени функционише *Свети Георгије убија аждаху* у извођењу ансамбла Југословенског драмског позоришта и режији Милана Нешковића? Сасвим добро! Драма у основи има мелодрамски сукоб унутар љубавног троугла који чине Ђорђе Цандар, његова жена Катарина и шверцер и ратни инвалид Гаврило. Тај љубавни троугао служи томе да драматуршки држи на окупу једну много ширу слику српског друштва које је исцрпљено и обогаћено услед немара власти која води ратну политику преко леђа сиромашног и напаћеног народа. Преко Гаврила у драму улази читав сет трагикомичних ликова богаља (ратних инвалида или по рођењу обогаћених) који поведеајући своје животне приче изговарају чувене ковачевићевске парадоксалне реченице.

(...) Душан Ковачевић је у поднаслову комада написао да је то драматизација ненаписаног романа. На неки начин *Свети Георгије...* то и јесте јер се у драми много приповеда: читају се писма, пишу се прогласи, причају приче, држе говори... Сва та нарација је натоплена парадоксом, хумором и спознајом да велика патња није величанствена већ гротескна. Управо та два мотива комада – љубавни троугао и патња народа услед дејства власти која га злоупотребава у своје сврхе су аспекти комада који данас најбоље функционишу.

Редитељ представе Милан Нешковић и сценограф Горчин Стојановић су интелигентно сцену поделили на два простора на којима се дешавају ове две драме. У првом плану, тик уз портал је простор кафане у којој се скупљају богаљи. Изнад њих, у другом плану, је велика косина на којој се одвија прва љубавна сцена. Та косина омогућава да се љубавна сцена, иако у другом плану, добро види као и сцене у кафани, на самој рампи. У трећем плану је нека врста декора од стабала бреза. Дрво брезе има нечег нежног и поетичног, а начин на који су стабла поређана сугерише и шуму, али и шикару иза које се налази река којом плови чамац шверцера Гаврила и његове екипе. И декор и костим (костимограф Биљана Гргур) су усаглашене тонске палете и делују као складна целина. Истовремено, земљани тонови асоцирају на природу, земљу, блато и беду.

Драматург Јелена Мијовић и редитељ Милан Нешковић су били веома скрупулозни према тексту Душана Ковачевића, али нису пропустили прилику да неке односе боље разјасне. Тако је, на пример, добро урађено што је убачена ефектна кореографирана сцена љубави Гаврила (Милан Марић) и Катарине (Јована Беловић) као нека врста пролога. На почетку представе Гаврило у савршено скројеној униформи српског официра стоји као какав споменик идеалном војнику. Занета његовом аполонском лепотом Катарина се обавија око њега, помера га из његове војничке равнотеже и заједно улазе у лагани страствени плес који се постепено утапа у сцену љубавног сусрета Гаврила и Катарине поред сеоске тарабе (кореограф и сценски покрет Андреја Кулешевић). Након те визије аполонски лепог војника нама је јасна мотивација Катарине да буде са Гаврилом – она не види богаља, она види оног величанственог војника у кога се заљубила. Гаврило са своје стране не може да поднесе тај свој „пад“ и груб је према сваком па и према жени коју воли. Милан Марић и Јована Беловић су били јако добар љубавни пар. Захваљујући фризури – коси која је сва напуштена и разбацана као каква грива – Јована Беловић делује као некаква дивља вила и ми верујемо да њу води њена страст и да је то страст која може да сажеже и њу и оне поред ње. Костимографкиња Биљана Гргур је Јовану Беловић мудро обукла у сукњу нешто краћу од оне која би се у то време (пред Први светски рат) носила и дубоке кожне чизме. Захваљујући костиму глумица може уверљиво да одигра женског џамбаса који иде против устаљеног реда и морала. Милану Марићу је, када игра богаља Гаврила, једна рука приве-

WRITER

DUŠAN KOVAČEVIĆ (MRĐENOVAC, 1948)

He is a Serbian playwright, screenplay writer, film director, and a member of the Serbian Academy of Sciences and Arts. Graduated in Dramaturgy from the Theater, Film, Radio, and Television Academy in Belgrade.

He was a dramaturge of the Belgrade Drama TV program from 1973 to 1978. From 1986 to 1988, he worked as an assistant professor at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade. Since 1998, he has been the director of Zvezdara Theater. In October 2000, he was elected a corresponding member of SASA and a full member in 2009. He was the ambassador of Serbia and Montenegro, and Serbia, in Portugal, from 2005 to 2006.

In his works, the sharp boundaries between genres are erased, leading to a blending of character comedy, comedy of manners, farce, and drama in the narrower sense, much like life itself is intertwined. He is often compared to Branislav Nušić as a playwright.

He wrote 21 dramas and 15 screenplays for films and television. He directed plays and films. His dramas have been staged in over 150 international theatres. He received four Sterijino Pozorje Awards: the Sterija Awards of Sterija's town of Vršac for contemporary drama and three Sterijino Pozorje Awards for Contemporary Dramas.

He wrote the following plays: *The Marathon Family* (1973), *Radovan III* (1973), *Balkan Spy* (1983), *St. George Slays the Dragon* (1986), *The Professional* (1990), *Tragedy Burlesque* (1991), *Larry Thompson, The Tragedy of a Youth* (1996), *Dress Rehearsal for a Suicide* (2008), *The Godfathers* (2012), *The birthday of Mr Nušić* (2014), and *Hypnosis of One Love* (2016). He also wrote the following film and television screenplays: *Who's Singin' Over There?* (1980), *The Marathon Family* (1982), *Balkan Spy* (1984), *The Meeting Point* (1989), *Underground* (1995), *Once Upon a Time There Was a Country* (1996), *The Professional* (2003), *St. George Slays the Dragon* (2009), and *Not Bad to be a Human* (2021).

He is a recipient of multiple awards, including two Golden Arena Awards, the Miloš Crnjanski Award, the Golden Palm at the Cannes Film Festival, the International Jury Award for the best film at the FIPRESCI Montreal, and the Ivo Andrić Award for Lifetime Achievements.

зана и он нам јако добро приказује то константно осећање напетости и нервозе човека коме недостаје рука да би обавио најједноставнију радњу. Борба с недостатком који отежава свакодневни живот заједно са истовременом борбом да га блиски људи не третирају као хендикепираног и стид због тога што Гаврило објективно јесте хендикепиран, чини да Милан Марић играјући лик на те три жице буде уверљив и јасан. Трећа тачка овог љубавног троугла је Ђорђе Цандар кога врло добро игра Никола Ракочевић. За разлику од аполонског Гаврила кога је физички хендикеп стиснуо на неприродну меру, Ракочевић игра Ђорђа Цандара као човека који има унутрашњу инхибицију. Ђорђе као да је изнутра сав мали и стиснут на меру макете сеоске куће која представља његов дом. Ова метафора мале куће, малог човека, постаје потпуно јасна када се наспрам ње стави огромна соба (ни на небу ни на земљи Катаринине Тетка Славке, коју игра Анђелика Симић). Ти његови стиснути, мали покрети насупрот широких гестова Катарине речито објашњавају Ђорђево немогућност да вољену жени задржи уз себе и разјашњава несрећу овог троугла. У свету у коме би мушкарци морали бити велики и моћни њих двојица су свако из свог разлога стиснути. Зато је Катарина осуђена на те своје велике трагичне амплитуде. (...)

Марина Миливојевић Мађарев (*vreme.com*, 8. јануар 2025)

DIRECTOR

MILAN NEŠKOVIĆ (VALJEVO, 1985)

Theatre director and university professor. Graduated in Theatre Direction from the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, in the class of professors Nikola Jevtić and Alisa Stojanović.

After *The King of Betajnova* by Ivan Cankar and *The Spanish Bawd* by Fernando de Rojas, *St. George Slays the Dragon* is his third production at the Yugoslav Drama Theatre.

His plays have been staged in Serbia and other countries, including *Switzerland* (National Theatre Banja Luka), *Maestro* and *The Suicide* (National Theatre Sombor), *Rose, Withered* (Theatre "Bora Stanković" Vranje), *Prometheus' Path* (Dorćol Platz), *The Spawn of a Carp* (Atelje 212), *White Coffee, At the Eternal Tap*, and *Impure Blood* (National Theatre Belgrade), *The Berlin Wall* and *Sunday, Yesterday, Today, Tomorrow* (Belgrade Drama Theatre), *Chauffeurs* (National Theatre Niš), *1915* (Kruševac Theatre), *Tracks* (Gledalište Giuseppe Tartini, Piran, Slovenia), and *Antigone 1918* (Serbian National Theatre Novi Sad). He also directed *The Bereaved Family* at the "Fyodor Volkov" Theatre in Yaroslavl, Russia.

He won the "Ljubomir Muci Draškić" Award in 2015 from fellow actors.

He also teaches at the Academy of Arts in Belgrade.

REVIEWS

AS SOON AS IT GETS DARK, WE SEE THE LIGHT

The entire modern Serbian history – torn, magnificent, and violent – curled up like a wounded child on that chilly night just days ago, on the stage of the Yugoslav Drama Theater. Dušan Kovačević's play *St. George Slays the Dragon*, about Serbia, its long-suffering people, and their malignant internal feuds on the eve of the Great War, has knocked, now more than ever, on the door of this society's collective conscience. There is a right moment for every play in the theater, and for *St. George Slays the Dragon*, that moment is now.

It is for this reason that director Milan Nešković sought, following the trail of Kovačević's text, to place, as dramaturge Jelena Mijović puts it, the fate of the Serbian people under a magnifying glass – to point a finger at this dark and ominous curse that drives them to devour their own insides time and again. One of the play's characters, doctor Konstantin, a Greek – brilliantly portrayed by Srđan Timarov – says at one point, in an almost loving, well-meaning tone: "Serbs, you only unite when it is time to die. In life, you argue endlessly."

[...] The very beginning of the Great War, as presented in this production and inspired by a real event in Mačva, is not particularly glorious. Even disabled men are drafted into the war because, once the healthy men are mobilized, they are the only ones left in the villages – and they prey on women left without husbands. The image of this – Lieutenant Tasić (powerfully played by Marko Janketić) delivering a speech to soldiers about heroic sacrifice, while behind him a group of disabled men raise their weapons high – is sobering. It is less a reflection on World War I and more a commentary on today's world. Part of Dušan Kovačević's enduring literary brilliance lies in his ability to identify the peculiar absurdity soaked in blood that seems to weave itself into the very fabric of Serbia, yesterday, today, and likely tomorrow.

"As soon as it gets dark, we see the light" – this old saying, like something ground out of an unrelenting millstone, trickles into this bleak tale with no escape.

This Dragon would not exist in its full power without the outstanding ensemble of the Yugoslav Drama Theater: from the aforementioned superb actors Srđan Timarov, Marko Janketić, and Milan Marić, to the brilliant Nikola Rakočević and the incredibly talented Jovana Belović, as well as the excellent Aleksandar Đurica, the darkly humorous Joakim Tasić, the calm Zoran Cvijanović, the genius in the background Miloš Samolov, Aleksej Bjelogrić, and many others.

Bojan Munjin (*nin.rs*, December 31st 2024)

LOVE TRIANGLE AND THE SUFFERING OF THE PEOPLE

[...] How does *St. George Slays the Dragon*, performed by the Yugoslav Drama Theatre ensemble and directed by Milan Nešković, function on

the contemporary stage? Quite well! At its core, the play features a melodramatic conflict within a love triangle formed by Đorđe Džandar, his wife Katarina, and the smuggler and war invalid Gavrilko. This love triangle serves to dramaturgically hold together a much broader picture of Serbian society – exhausted and crippled due to the negligence of a government that wages war on the backs of a poor and suffering people. Through Gavrilko, the drama introduces a set of tragicomic characters who are disabled (either war invalids or born with disabilities), who recount their life stories and speak in the famously paradoxical style of Dušan Kovačević.

[...] Dušan Kovačević wrote in the subtitle that this is a dramatization of an unwritten novel. In a sense, *St. George Slays the Dragon* truly is, because the drama heavily relies on narration: letters are read, proclamations are written, stories are told, speeches are given... All of this narration is steeped in paradox, humor, and the awareness that great suffering is not glorious, but grotesque. These two motifs of the play – the love triangle and the suffering of the people due to an exploitative government – are the aspects that resonate most strongly with today's audience.

Director Milan Nešković and set designer Gorčin Stojanović have intelligently divided the stage into two distinct spaces where these two dramas unfold. In the foreground, right next to the proscenium, is the tavern where the disabled men gather. Above them, in the background, is a large incline where the initial love scene takes place. This incline allows the love scene to be visible despite being set behind the tavern scenes at the front of the stage. In the far background is a set piece made of birch trees. Birch trees evoke something delicate and poetic, and the way the trunks are arranged suggests both a forest and an overgrown brush behind which lies a river – the route for Gavrilko and his smuggler crew's boat. Both the set and the costumes (designed by Biljana Grgur) are tonally harmonious, forming a cohesive whole. At the same time, the earthy tones evoke nature, soil, mud, and poverty.

Dramaturge Jelena Mijović and director Milan Nešković were very meticulous with Kovačević's text, but they did not miss the opportunity to clarify certain relationships. For instance, it was a good move to insert an effective, choreographed love scene between Gavrilko (Milan Marić) and Katarina (Jovana Belović) as a kind of prologue. At the start of the play,

Gavrilko, clad in a perfectly tailored Serbian officer's uniform, stands like a monument to the ideal soldier. Captivated by his Apollonian beauty, Katarina wraps herself around him, disrupting his soldierly balance, and together they enter into a gentle, passionate dance that gradually melts into a love scene by a village fence (choreography and stage movement by Andreja Kulešević). After seeing that Apollonian vision of the perfect soldier, Katarina's motivation to be with Gavrilko becomes clear – she does not see a crippled man; she sees the magnificent soldier she fell in love with. Gavrilko, on the other hand, cannot bear this "fall" of his and is harsh toward everyone, even the woman he loves. Milan Marić and Jovana Belović make a very convincing romantic pair. Thanks to her wild, unruly mane-like hair, Jovana Belović resembles a kind of feral fairy, and we believe that her passion drives her – that it is a passion capable of consuming her and those around her. Costume designer Biljana Grgur wisely dressed Belović in a skirt slightly shorter than what would have been worn in that era (just before World War I), along with tall leather boots. This costume allows the actress to convincingly portray a defiant woman who challenges social norms and morality. When playing the disabled Gavrilko, Marić has one arm bound, and he convincingly portrays the constant tension and frustration of a man who lacks a limb needed to perform even the simplest of tasks. The struggle with this physical deficiency, compounded by his desire not to be treated as handicapped by those closest to him, and the shame of being objectively disabled, makes Marić's portrayal of Gavrilko strikingly authentic. The third point of this love triangle is Đorđe Džandar, played very well by Nikola Rakočević. Unlike the Apollonian Gavrilko, who has been physically diminished by injury, Rakočević plays Đorđe as a man internally inhibited. Đorđe seems to be shrunk from the inside, compressed to the dimensions of a miniature rural house that symbolizes his home. This metaphor of a small house and a small man becomes fully apparent when contrasted with the vast room of Katarina's Aunt Slavka (played by Anđelika Simić), which seems neither grounded nor celestial. Đorđe's constricted, timid gestures contrast with Katarina's sweeping movements, eloquently expressing his inability to keep the woman he loves and clarifying the tragedy of this love triangle. In a world where men are expected to be large and powerful, both men are diminished in their ways. Thus, Katarina is condemned to her great, tragic emotional swings.

Marina Milivojević Mađarev (*vreme.com*, January 8th 2025)